

SESSIÓ 5. CIBERASSETJAMENT

En aquesta sessió es treballa específicament l'assetjament. En primer lloc, alguns conceptes previs que es poden treballar amb l'alumnat abans de la sessió, són els següents:

- **Diferenciar entre agressió, assetjament escolar i ciberassetjament:**
 - Una **agressió** és un atac cap a una altra persona. Pot ser física, verbal i/o psicològica.
 - Podem començar a parlar d'**assetjament** quan l'agressió deixa de ser un fet puntual i passa a ser un fenomen permanent i durador en el temps, que moltes vegades compta amb observadors passius.
 - Si l'assetjament es produeix a través d'internet, aleshores podem començar a parlar de **ciberassetjament**. [En aquesta secció de l'apartat de Famílies del Departament d'Educació](#) podem trobar més informació i recursos sobre aquest fenomen. També ens pot ser útil el web cyberbullying.com, on podem trobar una definició específica de ciberassetjament i consells per detectar-lo i afrontar-lo.

- **Alguns consells per afrontar el ciberassetjament:**
 - Fer captures de pantalla dels missatges amenaçadors
 - Informar a una persona adulta
 - Protegir els nostres comptes a la xarxa
 - Bloquejar a la persona o persones que ens estan atacant

- En el cas de l'assetjament (sigui a les xarxes o presencial) és molt important remarcar que, perquè es doni, resulta indispensable la **col·laboració de la resta del grup**, que encara que no participin directament de l'agressió **són còmplices si no expressen el seu rebuig**. Aquest és un detall que també diferencia l'agressió de l'assetjament.

- **La força dels testimonis** és indispensable per aconseguir que una agressió no es converteixi en un cas d'assetjament. Per endinsar-nos en aquest tema i posar èmfasi en el tipus de "persones que fan possible" que existeixi l'assetjament, més enllà dels agressors, podem esmentar algunes de les idees clau de l'article **'Bullying en la adolescència; una vieja amenaza'**, publicat al web *Padres en la nube*, on es descriuen **7 tipus de persones o actituds diferents** que acostumem a trobar en els casos d'assetjament (agressor/a, víctima, seguidor/a de l'agressió, seguidor passiu, testimoni no implicat, possible defensor i defensor de la víctima).

Activitat 7. El senyor indiferent i l'empatia

Abans de fer l'abordatge del ciberassetjament, es proposa practicar i posar en valor l'empatia a través de dos vídeos, per tal de fomentar una actitud oberta i de comprensió envers els altres. Es recomana fer la pràctica que indica el vídeo de la divulgadora Elsa Punset en parelles i, després, compartir les conclusions amb tota la classe.

Mira aquest vídeo i respon les preguntes que hi ha continuació:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
Centro de Inteligencias	22/11/2018	<u>Historia de un sr.indiferente – Inteligencia emocional Corto animado</u>	2:18 min

- Per què ha canviat la seva actitud?
- Podries definir què és la indiferència? I l'empatia?
- Et consideres una persona empàtica?
- Consideres que és important practicar l'empatia? Per què?

Ara et proposem que miris aquest altre vídeo, des del minut 42:50 al 47:35, amb la teva companya o company i que feu la pràctica que explica la divulgadora Elsa Punset.

Autoria	Data	Vídeo	Duració
'Para todos La 2' (RTVE)	24/06/2014	<u>Elsa Punset: la escucha atenta para mejorar la empatía</u>	5 min Del minut 42:50 al 47:35

- Compartiu amb altres companyes i companys què us ha semblat l'experiència.
- Com us heu sentit?
- Considereu important escoltar a les persones amb atenció i respecte?
- Penseu que és fàcil escoltar així? Per què?

Activitat 8. Donem veu a víctimes, assetjadors i testimonis

Es treballa a partir del reportatge *Bullying*, del programa '30 minuts', de TV3. El programa mostra diversos casos d'assetjament d'una forma molt propera i realista. Nois i noies, víctimes i assetjadors, però també pares, mares i especialistes parlen de la qüestió.

Abans de projectar-lo, proposem repartir a cada alumne/a del grup classe una frase concreta dita per alguna de les persones que apareixen en el reportatge. Les frases es troben preparades per imprimir-les i retallar-les a la pàgina següent. Hi ha un total de 16 frases. Segons les característiques del grup, es pot optar per treballar les frases en parelles o individualment. També es pot repartir la mateixa frase a més d'un alumne/a per tal de conèixer diferents punts de vista sobre la mateixa situació durant el debat posterior.

Proposem deixar uns minuts perquè cadascú llegeixi bé la frase que li ha tocat i aleshores demanar que, durant el vídeo, cadascú es fixi especialment en aquesta persona i reflexioni sobre la seva afirmació. En paral·lel, proposem que mentre veiem el reportatge cada alumne/a vagi anotant tot allò que consideri important o li cridi l'atenció, ja sigui sobre tot el context o sobre la situació concreta de la persona de qui té la frase o, en general, sobre tot allò que s'exposa en el reportatge.

Llegeix amb atenció la frase que t'ha tocat analitzar i la pregunta que es planteja per reflexionar. Fixa't també amb el nom de la persona que diu la frase.

A continuació, mira el reportatge següent:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
'30 minuts' (TV3)	06/09/2015	Bullying	35:31 min

- Fixa't especialment en els moments en els quals apareix la persona sobre qui t'ha tocat reflexionar i analitza el seu testimoni.
- Mentre visualitzis el reportatge, pots anotar tot allò que consideris important o que et cridi l'atenció.
- Comparteix les teves reflexions i anotacions amb el grup-classe.

Les frases per imprimir, retallar i repartir són les següents:

Carla: "Empezaron por insultos, luego fueron las pintadas en las mesas, luego lo de esconder trabajos, también fue el dejarme sola y luego ya empezaron en internet". Minuts 1'27 a 1'48.

- **Per reflexionar:** Et sorprèn l'ordre en què la Carla relata com es van anar produint les agressions? Consideres que es podria haver fet alguna cosa per evitar que ella patís assetjament?

Lucía: "Le dije a la profesora –oye, me están haciendo mucho daño; y a partir de entonces fue cuando empezó eso, el que se me volcaran las sillas, que me empezaran los libros a desaparecer, que empezaran a tirarme piedras, que pasara yo en los recreos, almorzando por ejemplo, y encontrar bichos en mi almuerzo...". Minuts 2'00 a 2'25.

- **Per reflexionar:** Cap a on canvia l'actitud dels agressors quan la Lucía decideix explicar a la professora que ho està passant malament? Per què penses que reaccionen així?
-

Manu: “El que em va fer més mal van ser els insults, quan em van ficar al Fotolog amb molts insults, em va afectar més que els cops que em van donar físicament, em vaig quedar en xoc, vaig començar a plorar, però sense cridar ni res. Vaig cridar a la meva mare, i ells van fer la captura de pantalla, i jo ja em vaig posar al llit, durant dies sense menjar, donant-me cops, amb pensaments suïcides...”. Minuts 4’59 a 5’33.

- **Per reflexionar:** Per què penses que en Manu afirma que el que li va fer més mal van ser els insults a través de la xarxa? Més, fins i tot, que les agressions físiques? Penses que va actuar bé avisant la seva mare i fent una captura de pantalla?

Pare d’en Manu: “Él se echaba la culpa, como si fuera él el culpable”.

Per reflexionar: Per què consideres que les víctimes d’assetjament sovint es consideren culpables del que els hi estan fent?

Mare d’en Manu: “Cualquier cosa que digas. ¡Uy! No, porque es gay... No, no, cualquier cosa. Porque eres chica, porque eres gorda, porque eres fea, porque tiene un ojo así... porque... O sea, cualquier cosa les sirve a estos chicos para mofarse. Porque no nos gustan. Y como nadie les está rectificando ese comportamiento, pues ellos se suben, porque disfrutan viendo a la víctima arrinconada”. Minuts 7’24 a 7’52.

- **Per reflexionar:** Compartiu l’opinió de la mare que, en el fons, l’assetjament no es dona per cap aspecte concret de la víctima, sinó que qualsevol excusa o qualsevol “diferència” és vàlida per increpar una altra persona?

Carles: “Suposo que ser adoptat de Romania i tal... Si ets un nen petit i diuen *no, aquest nen ve de fora, és adoptat, els seus pares que té ara no l’han parit...* Suposo que els nens deuen dir *Ah sí, és diferent*. És la cosa de nens petits, en ser diferent li toquem els nassos. També el *bullying* es fa per enveja. O sigui, de petit és l’estoig, de gran és que tens un mòbil, tens uns cascots millors, tens unes bambes millors, tens una samarreta d’una marca boníssima millor, tens no sé què millor... I clar, aquí hi ha el *bullying*”. Minuts 8’15 a 9’00.

- **Per reflexionar:** Comparteixes l’opinió d’en Carles que dos dels motius pels quals algú pot ser víctima d’assetjament són “ser diferent” i “per enveja”? Què entens per ser diferent? Diferent de què o de qui? Quina és la norma?

Carles: “Suposo que també m’ho he creat que em facin *bullying*, perquè no em queixava, no em defensava, no deia res”. Minuts 9’10 a 9’16.

- **Per reflexionar:** Estàs d’acord amb aquesta afirmació? Un mateix és el culpable de rebre *bullying*? Per què penseu que no li explicava a ningú?

Alexis: “Si pegas a alguien o lo *burchas* y ves como que se encoje... ¿sabes? El chico... Y tú te sientes poderoso encima de él, que puedo contigo, contigo... Y te sientes, pues... bien, que puedes con las personas, que te tienen miedo. Y ese miedo verlo en los ojos en las personas pues a mí me gustaba mucho antes, era como una adicción para mí, pero... *Pff! Fatal*”. Minuts 2’50 a 3’15.

- **Per reflexionar:** En aquest cas, què portava l’Alexis agredir i assetjar a altres companys? Penses que ell és realment més fort que els altres?
-

Alexis: “Empecé a los 13, porque ya empezaron las peleas en casa, el divorcio de mis padres, la separación y todo... Y me sentía como algo dentro del pecho que necesitaba petar como fuese y... Pues... Yo ya iba a por lo chavales. Pues que a mi me daba rabia, yo decía *¿Por qué yo no puedo ser tan feliz como él y estar tan bien con mi familia? Y sacar tan buenas notas en el cole? Pues le voy a amargar la vida para que sea igual que yo. Y si tengo que amargársela a todo el mundo, pues se la amargaré, no quiero que nadie esté por encima mío.*” Minuts 14’05 a 14’34.

- **Per reflexionar:** Penses que la seva situació familiar justifica el que feia? Consideres que ell és realment més fort que les persones a qui assetjava?
-

Alexis: “Yo solía hacerlo con mis amigos porque me sentía como más protegido, ¿sabes? Más dentro del grupo, no me sentía aislado... Si pasaba algo, pues tenía a mis amigos al lado de refuerzo, por si... También si se iba a meter conmigo, si se rebelaba... Pues si eran 3, pues tenía a mis amigos detrás, ¿sabes? Por eso tampoco nunca lo hacía solo”. Minuts 14’35 a 14’56.

- **Per reflexionar:** Penses que si s’hagués trobat sol hauria actuat de la mateixa manera? I els que l’acompanyaven, quin grau de culpa creieu que tenen en l’assetjament?
-

Alexis: “Era como un espectáculo, nos sentíamos como poderosos, ¿sabes? La clase nos decía – había algunos chavales a los que les daba pena – *Dejad a éste, dejad al otro*... Pero cuando la mitad de la clase te apoyaba o algo así, pues tú te sentías como más poderoso aún, que podías más y... Bff! Eso aún hacía más daño”. Minuts 14’59 a 15’18.

- **Per reflexionar:** T’havies parat a pensar algun cop que no actuar, no dir res, és una manera implícita de donar suport a l’agressor i col·laborar perquè continuï atacant? Creus que si la classe actués de manera conjunta contra aquestes actituds, l’agressor canviaria d’actitud?
-

Carla: “No tuve a nadie que me defendiera, nadie que me dijera *estoy aquí para ayudarte, Carla*. Nadie que saliera a defenderme en Internet, nadie que dijera *basta ya, borradlo*. Nadie. Porque a lo mejor tenían miedo de esa gente, vale, de que se metieran con ellos... De que también se lo hicieran a ellos... Puede ser. Pero que luego yo, cuando estuviera en mi casa, no recibiera ningún mensaje de apoyo, ni una llamada... ¿Ni nada? Eso me dolió mucho”. Minuts 13’26 a 13’57.

- **Per reflexionar:** Creus que hauria canviat la situació de la Carla si algú l’hagués defensat o li hagués mostrat suport? T’has plantejat que no actuar, no posicionar-se en cap sentit amb la víctima, pot fer tant mal o més que l’agressió en si mateixa?
-

Carles: “I clar, fins a 4t de primària, que em vaig decidir a explicar-ho, la psicòloga del cole em va dir *clar, com que no veiem el bullying, no podem fer res*. I el bullying no es veu, la gràcia del *bullying* és que ni els professors ni ningú ho vegi”. Minuts 9’16 a 9’30.

- **Per reflexionar:** Comparteixes aquesta afirmació? Però, si amb internet és, justament al contrari i tothom ho pot veure... per què aleshores ningú actua tampoc?
-

Mare d’en Manu: “Ante una situación como ésta, ¿cómo ayudas a tu hijo? ¿Por qué dicen que es gay y hay que matarlo? ¿Por qué dicen que es *maricón* y hay que matarlo? Yo no puedo permitir eso, yo ni nadie. Estamos en el siglo XXI, por favor. ¿Qué educación tienen esos niños?” Minuts 5’32 a 5’55.

- **Per reflexionar:** Creus que el *bullying* és una qüestió de manca d’educació? O per quins altres motius penses que els agressors actuen? Penses que la influència i l’educació dels pares als fills és important per evitar aquestes actituds?
-

Veü en off: “Un jutjat de Cerdanyola va reconèixer que, dels 10 als 14, en Manu va ser víctima d’un assetjament escolar continuat. La sentència va condemnar el col·legi a pagar-li una indemnització de 50.000 euros per no haver corregit la situació i pels danys i perjudicis que l’assetjament va ocasionar al noi. L’escola ha presentat recurs”. Minuts 6’ a 6’22.

- **Per reflexionar:** Quin paper creus que juga l’escola i el professorat en els casos d’assetjament? Penses que fan suficient? Què més podrien o haurien de fer?
-
-

Carles: “A l’escola ara mateix, actualment, o ets *freaky* o ets popular. I a la gent *freaky*, els populars li fan *bullying*. I jo, de petit, suposo que també m’ho he creat, que em fessin *bullying*, perquè no em queixava, no em defensava, no deia res...”. Minuts 9’00 a 9’15.

- **Per reflexionar:** Comparteixes aquesta afirmació? Creus que això passa més o menys d’una forma similar al teu institut o escola?
-

Activitat 9. Reflexions sobre l’assetjament

Un cop vist el reportatge, es proposa obrir un espai de reflexió perquè l’alumnat expressi el que ha sentit escoltant víctimes i assetjadors, així com per compartir les opinions sobre la frase que a cada alumne/a li hagi tocat analitzar. També pot ser un bon moment per comentar tot allò que a l’alumnat li hagi cridat l’atenció sobre les situacions mostrades en el reportatge.

Ara és l’hora de compartir les teves anotacions i reflexions sobre el reportatge amb tot el grup-classe:

- Escolta atentament tot el que els teus companys i companyes expressin sobre el reportatge que acabeu de veure.
- Intenta entendre i posar-te al lloc de les diferents persones que donen el seu testimoni durant el reportatge.
- Comparteix les teves opinions, dona el teu punt de vista sobre les situacions exposades.
- Explica en veu alta la reflexió o conclusió a la que has arribat a partir del testimoni sobre qui t’ha tocat reflexionar.
- Per tancar el debat a l’aula, consensuem possibles solucions col·lectives per prevenir o acabar amb l’assetjament i/o ciberassetjament, dins i fora del centre educatiu.